

Секція Економіка	
УДК 658.589:005.332.4	
Дата першого надходження статті до видання	2026-03-26
Дата прийняття статті до друку після рецензування	2026-04-30
Дата публікації/оприлюднення	2026-04-30

ІННОВАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Стефанишин Лілія Стефанівна

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри міжнародної економіки, маркетингу і менеджменту,

Івано-Франківський навчально-науковий інститут менеджменту Західноукраїнського

національного університету,

м. Івано-Франківськ, Україна

e-mail: l.stefanyshyn@wunu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-1163-7782>

Анотація. У статті досліджено роль інновацій як стратегічного інструменту підвищення конкурентоспроможності підприємства та обґрунтовано напрями використання інноваційного інструментарію для формування стійких конкурентних переваг в умовах динамічного ринкового середовища. Метою дослідження є систематизація основних видів інновацій та визначення їхнього впливу на нарощування конкурентного потенціалу підприємства.

Методологічну основу дослідження становлять загальнонаукові та спеціальні методи, зокрема аналіз, синтез, систематизація, порівняльний аналіз і метод наукового узагальнення. Застосування зазначених методів дозволило сформулювати комплексне бачення інноваційного інструментарію підвищення конкурентоспроможності підприємства.

У результаті дослідження визначено, що інновації є багатокомпонентним механізмом забезпечення конкурентного розвитку підприємства, який охоплює продуктивний, технологічний, організаційно-управлінський, цифровий, маркетинговий та екологічний напрями. Обґрунтовано, що найбільший ефект від інноваційної діяльності досягається за умови їх інтеграції у стратегічну систему управління підприємством та узгодження із його внутрішнім потенціалом і вимогами конкурентного середовища. Систематизовано основні інноваційні інструменти, використання яких сприяє підвищенню ефективності діяльності, адаптивності та здатності підприємства створювати унікальні конкурентні переваги.

Наукова новизна дослідження полягає в удосконаленні підходу до розгляду інновацій як комплексної системи інструментів підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості використання запропонованого інноваційного інструментарію підприємствами під час формування стратегій розвитку, визначення пріоритетних напрямів інноваційної активності та посилення конкурентних позицій на ринку.

Ключові слова: інноваційний розвиток, конкурентоспроможність підприємства, конкурентні переваги, інновації, інноваційний інструментарій, цифрова трансформація, конкурентне середовище, конкурентні позиції, управління, сталий розвиток, ресурси.

INNOVATION AS A TOOL FOR INCREASING THE COMPETITIVENESS OF AN ENTERPRISE

Lilia Stephanyshyn

PhD in Economics, Associate Professor,

*Associate Professor of the Department of International Economics, Marketing and
Management,*

*Ivano-Frankivsk Research and Educational Institute of Management, West Ukrainian National
University*

Ivano-Frankivsk, Ukraine

e-mail: l.stefanyshyn@wunu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-1163-7782>

Abstract. The article examines the role of innovation as a strategic tool for increasing the competitiveness of an enterprise and substantiates the directions of using innovation tools to form sustainable competitive advantages in a dynamic market environment. The purpose of the study is to systematize the main types of innovations and determine their impact on increasing the competitive potential of an enterprise.

The methodological basis of the study is general scientific and special methods, in particular analysis, synthesis, systematization, comparative analysis and the method of scientific generalization. The use of these methods allowed us to form a comprehensive vision of the innovation tools for increasing the competitiveness of an enterprise.

As a result of the study, it was determined that innovation is a multi-component mechanism for ensuring the competitive development of an enterprise, which covers product, technological, organizational and managerial, digital, marketing and environmental areas. It is substantiated that the greatest effect of innovation activity is achieved if they are integrated into the strategic management system of the enterprise and coordinated with its internal potential and the requirements of the competitive environment. The main innovation tools are systematized, the use of which contributes to increasing the efficiency of activities, adaptability and the ability of the enterprise to create unique competitive advantages.

The scientific novelty of the study lies in improving the approach to considering innovations as a comprehensive system of tools for increasing the competitiveness of the enterprise.

The practical significance of the results obtained lies in the possibility of using the proposed innovation tools by enterprises when forming development strategies, determining priority areas of innovation activity and strengthening competitive positions in the market.

Keywords: innovative development, enterprise competitiveness, competitive advantages, innovations, innovative tools, digital transformation, competitive environment, competitive positions, management, sustainable development, resources.

Вступ

Актуальність проблеми. В умовах посилення конкуренції, цифрової трансформації економіки та швидкої зміни потреб споживачів підприємства стикаються з необхідністю постійного пошуку нових підходів до забезпечення власного розвитку. Традиційні фактори конкурентоспроможності, пов'язані переважно з ефективністю використання ресурсів і оптимізацією виробничих процесів, поступово доповнюються інноваційними можливостями, які визначають здатність підприємства адаптуватися до зовнішніх викликів.

Інновації сьогодні виступають не лише засобом технологічного оновлення, а й стратегічним інструментом формування довгострокових конкурентних переваг. Інновації забезпечують створення нової цінності для споживачів, підвищення ефективності управління та розвиток нових моделей функціонування підприємств.

Особливої актуальності набуває дослідження інноваційного інструментарію підвищення конкурентоспроможності підприємств в умовах глобальних викликів, цифровізації та зростання вимог до сталого розвитку. Саме здатність підприємства ефективно інтегрувати інноваційні рішення у систему управління визначає його можливості щодо збереження ринкових позицій, адаптації до змін та формування стійких конкурентних переваг. У зв'язку з цим виникає необхідність комплексного дослідження ролі інновацій як ключового інструмента забезпечення та підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні наукові дослідження у сфері підвищення конкурентоспроможності підприємств значною мірою зосереджені на визначенні ролі інновацій як ключового інструменту формування стійких конкурентних переваг. Значний внесок у розвиток теоретичних та прикладних засад цього напрямку зробили Т. Іщейкін та ін., які розглядають інновації як важливий фактор забезпечення конкурентних переваг сучасного підприємства та акцентують увагу на необхідності інтеграції інноваційних рішень у систему управління підприємством [1, с. 12–18]. У свою чергу О. Таранич та Т. Бурківська підкреслюють значення інноваційної активності для довгострокового розвитку суб'єктів господарювання [2].

Важливий напрям наукових досліджень становить вивчення інноваційного розвитку як фактору посилення конкурентних позицій підприємства. Так, І. Загребельна та ін. обґрунтовують інноваційний розвиток як одним із визначальних чинників підвищення конкурентоспроможності підприємств, оскільки забезпечує оновлення виробничих процесів, удосконалення продукції та адаптацію до змін ринкового середовища [3, с. 61–65]. І. Томашук та ін. наголошують на необхідності формування сприятливого середовища для реалізації інноваційного потенціалу підприємств [4, с. 113–128].

Окрему групу досліджень становлять праці, присвячені стратегічному управлінню інноваційною діяльністю підприємств. В. Проценко та ін. акцентують увагу на необхідності узгодження стратегічних цілей із можливостями підприємства та умовами зовнішнього середовища [5, с. 478–484]. Подальший розвиток цього напрямку представлено у дослідженні О. Горобченко та ін., які розкривають роль контролінгу інноваційних проєктів у забезпеченні ефективності управління інноваційною діяльністю та підвищенні конкурентних позицій підприємства [6, с. 401–410].

Значна увага у наукових розробках приділяється використанню інновацій як інструменту управління ризиками та забезпечення стабільності підприємства. В. Тебенко та ін. доводять пріоритетність впровадження нових технологій та управлінських підходів, завдяки яким підприємствам вдається не лише сформувати конкурентні переваги, а й підвищити адаптивність до нестабільних умов функціонування [7, с. 76–86].

Окремий напрям досліджень формують праці, присвячені цифровізації та використанню інформаційно-комунікаційних технологій як основи інноваційного розвитку підприємств. Т. Васильців та ін. розглядають розвиток ІТ-сектору як важливу передумову реалізації інноваційного потенціалу економіки України та підвищення конкурентоспроможності підприємств [8, с. 56–63]. Р. Лупак досліджує напрями використання потенціалу інформаційно-комунікаційних технологій для розвитку інформаційного суспільства та забезпечення якісних характеристик функціонування внутрішнього ринку України [9, с. 79–94].

Проблематика цифрової трансформації бізнес-процесів також знайшла відображення у праці Т. Дем'яненко та І. Яковенко, які визначають реінжиніринг бізнес-процесів як один із ключових інструментів підвищення конкурентоспроможності підприємств в умовах цифрової економіки [10, с. 158–164]. У свою чергу Т. Васильців та

ін. розглядають роль сектору інформаційно-комунікаційних технологій у формуванні потенціалу SMART-спеціалізації регіонів [11, с. 162–168].

Практичний аспект застосування інноваційних інструментів для підвищення конкурентоспроможності підприємств представлено у дослідженні І. Чернеги та ін., які аналізують використання ланцюга вартості як механізму формування конкурентних переваг підприємств сфери обслуговування [12].

Виділення не вирішеної частини проблеми. Попри значну кількість наукових досліджень у сфері інноваційного розвитку та управління конкурентоспроможністю підприємств, недостатньо опрацьованими залишаються питання комплексного використання інноваційного інструментарію як системи взаємопов'язаних механізмів формування конкурентних переваг. Більшість наукових підходів зосереджуються переважно на окремих напрямках інноваційної діяльності, зокрема технологічному оновленні, цифровізації або вдосконаленні управлінських процесів, тоді як потребує подальшого дослідження інтегрований підхід до поєднання різних видів інновацій у межах підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Мета статті. Метою статті є обґрунтування ролі інновацій як інструменту підвищення конкурентоспроможності підприємства та систематизація основних напрямів інноваційного інструментарію, завдяки яким створюються стійкі конкурентні переваги в умовах динамічного розвитку ринкового середовища.

Наукова новизна. Наукова новизна дослідження полягає у розвитку теоретичних положень щодо використання інновацій як комплексного механізму забезпечення та підвищення конкурентоспроможності підприємства. Удосконалено підхід до систематизації інноваційного інструментарію шляхом розгляду продуктивних, технологічних, організаційно-управлінських, цифрових, маркетингових та екологічних інновацій як взаємопов'язаних складових формування конкурентних переваг.

Практичне значення. Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості використання запропонованого інноваційного інструментарію підприємствами під час формування стратегій підвищення конкурентоспроможності. Систематизація основних напрямів інноваційного розвитку може бути застосована керівниками підприємств для визначення пріоритетних сфер удосконалення діяльності, вибору відповідних інноваційних рішень та адаптації до змін конкурентного середовища.

Методологія

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є сукупність загальнонаукових та спеціальних методів, а саме аналізу та синтезу – для визначення сутності інноваційного розвитку, систематизації – для класифікації інноваційних інструментів, порівняльного аналізу – для узагальнення наукових підходів, наукового узагальнення – для формування висновків стосовно впливу інновацій на конкурентні переваги підприємства.

Джерела даних. Інформаційну базу дослідження становлять наукові праці учених у сфері інноваційного розвитку, стратегічного управління та конкурентоспроможності підприємств.

Інструменти аналізу. Аналітичний інструментарій дослідження включає системний та структурний підходи, які дозволили визначити взаємозв'язок між видами інновацій та напрямками формування конкурентних переваг підприємства.

Обмеження дослідження. Обмеження дослідження пов'язані з теоретико-аналітичним характером роботи, оскільки основна увага зосереджена на узагальненні наукових підходів без проведення емпіричного аналізу конкретних підприємств.

Результати

У сучасних умовах динамічного розвитку ринкового середовища інновації виступають не лише засобом технологічного оновлення підприємства, а й комплексним інструментом формування його конкурентних переваг. Їхнє впровадження забезпечує оптимізацію внутрішніх процесів, підвищення ефективності управління та адаптацію підприємства до змін зовнішнього середовища. Залежно від сфери застосування інновації можуть набувати різних форм, кожна з яких має власний вплив на рівень конкурентоспроможності підприємства.

Узагальнення основних видів інновацій – продуктові, технологічні, організаційно-управлінські, цифрові, маркетингові, екологічні – та відповідного інструментарію їх використання для підвищення конкурентоспроможності підприємства представлено в табл. 1. При цьому, їхнє значення полягає не лише у впровадженні нових технологій, а й у комплексному вдосконаленні продуктів, управлінських систем та способів взаємодії із зовнішнім середовищем.

Таблиця 1

Характеристика інноваційного інструментарію підвищення конкурентоспроможності підприємства

Види інновацій	Характеристики	Інструментарій підвищення конкурентоспроможності підприємства
Продуктові	Створення нових або вдосконалення існуючих товарів (послуг) відповідно до змін потреб споживачів та вимог конкурентного середовища	- розроблення та впровадження нових продуктів; - використання технологій дизайн-мислення; - застосування методів управління життєвим циклом продукції; - проведення тестування та адаптації продуктів до потреб споживачів
Технологічні	Впровадження нових методів організації виробництва та управління операційними процесами для підвищення ефективності підприємницької діяльності	- модернізація технологічного обладнання; - впровадження технологій <i>Industry 4.0</i>; - використання систем автоматизованого проектування; - застосування <i>Lean Manufacturing</i>-технологій
Організаційно-управлінські	Застосування нових підходів до управління підприємством, що забезпечують підвищення адаптивності, ефективності та швидкості прийняття рішень	- бізнес-процесне управління; - реінжиніринг бізнес-процесів; - контролінг інноваційних проєктів; - управління знаннями; - впровадження <i>Agile</i>-методів управління
Цифрові	Використання сучасних інформаційних технологій для трансформації бізнес-процесів, підвищення якості управління та створення нових можливостей розвитку	- впровадження цифрових платформ; - використання <i>AI</i>-технологій; - застосування систем управління підприємством (<i>ERP, CRM</i>); - <i>Big Data</i>-аналіз; - розвиток електронних каналів взаємодії

Маркетингові	Реалізація нових підходів до просування продукції, взаємодії зі споживачами та формування конкурентної позиції на ринку	- цифровий маркетинг; - персоналізація комунікацій; - використання аналітики споживчої поведінки; - розвиток бренду; - впровадження нових каналів збуту
Екологічні	Впровадження інноваційних рішень, спрямованих на раціональне використання ресурсів, зменшення негативного впливу на довкілля та забезпечення сталого розвитку	- ресурсозберігаючі технології; - енергоефективні рішення; - екологічна модернізація виробництва; - дотримання принципів циркулярної економіки; - впровадження стандартів сталого розвитку

Так, продуктові інновації займають пріоритетне місце у системі підвищення конкурентоспроможності, оскільки безпосередньо пов'язані зі створенням споживчої цінності та відповідністю пропозиції підприємства актуальним потребам ринку. Їх значення полягає не лише у появі нової продукції, а й у здатності підприємства переосмислювати характеристики існуючих товарів (послуг) відповідно до змін очікувань споживачів. Використання інструментів дизайн-мислення дозволяє перейти від традиційного орієнтування на виробничі можливості до глибшого розуміння проблем та запитів клієнтів. Водночас управління життєвим циклом продукції створює можливості для своєчасного оновлення пропозиції, підтримання її конкурентної привабливості та споживчої цінності.

Не менш значущими є технологічні інновації, завдяки яким формуються основа підвищення ефективності діяльності підприємства через оновлення технологічної бази та вдосконалення способів створення продукції. Їхнє впровадження особливо актуальне в умовах, коли конкурентна боротьба дедалі більше залежить від швидкості освоєння нових технологічних можливостей. Так, використання концепції *Industry 4.0* змінює підходи до організації виробничої діяльності, оскільки передбачає інтеграцію цифрових рішень, автоматизованих систем та інтелектуального управління. Значний потенціал також має застосування *Lean Manufacturing*-технологій, завдяки яким вдається переглянути внутрішні операції підприємства через призму раціонального використання ресурсів та усунення втрат.

Натомість організаційно-управлінські інновації визначають здатність підприємства ефективно функціонувати в умовах нестабільності та швидких змін зовнішнього середовища. Конкурентоспроможність сучасного підприємства залежить не лише від наявності технологічних ресурсів, а й від якості управлінських механізмів, які забезпечують їх результативне використання. Саме тому важливого значення набувають інструменти бізнес-процесного управління, реінжинірингу, контролінгу інноваційних проєктів та управління знаннями. Використання таких підходів сприяє формуванню організаційної гнучкості, коли підприємство здатне швидше адаптуватися до нових умов та ефективніше реалізовувати стратегічні пріоритети розвитку.

Вагомим чинником трансформації конкурентних можливостей підприємств стали цифрові інновації, які змінюють базис ведення бізнесу. Зокрема, цифровізація створює нові способи взаємодії між підприємством, споживачами та іншими учасниками ринку і, таким чином, забезпечує якісно інший рівень використання інформаційних ресурсів. Впровадження цифрових платформ, *ERP*- та *CRM*-систем, *AI*-технологій та інструментів *Big Data*-аналізу дозволяє перейти до прийняття управлінських рішень на основі актуальної інформації. У результаті підприємство отримує можливість більш точно

оцінювати ринкові тенденції, прогнозувати поведінку споживачів та формувати більш адаптивну модель розвитку.

Маркетингові інновації відіграють важливу роль у забезпеченні конкурентної позиції підприємства через удосконалення способів представлення цінності для споживача. В умовах високої насиченості ринків конкурентна перевага формується не лише завдяки характеристикам продукції, а й через якість комунікації з цільовою аудиторією. Саме використання цифрового маркетингу, персоналізованих комунікацій та аналітики споживчої поведінки дає змогу підприємству краще розуміти потреби клієнтів і формувати більш ефективну конкурентну пропозицію. Особливого значення набуває розвиток бренду, який забезпечує довгострокове закріплення позицій підприємства у свідомості споживачів.

У сучасних умовах сталого розвитку окремого значення набувають екологічні інновації, які поступово перетворюються з елемента соціальної відповідальності на фактор конкурентної боротьби. Підприємства, які інтегрують екологічні принципи у свою діяльність, отримують додаткові можливості для формування позитивної репутації та зміцнення довіри зацікавлених сторін. Зокрема, ресурсозберігаючі технології, енергоефективні рішення та принципи циркулярної економіки дозволяють переосмислити підходи до використання ресурсів і створення економічної цінності в довгостроковій перспективі.

Обговорення

Інтерпретація результатів. Отримані результати дослідження підтверджують, що інновації у сучасних умовах господарювання необхідно розглядати як інструмент системного формування конкурентоспроможності підприємства, а не лише як окремий напрям технологічного оновлення. Проведений аналіз дозволив встановити, що інноваційна діяльність охоплює широкий спектр управлінських, організаційних, технологічних та ринкових рішень, які формують нові можливості розвитку підприємства та визначають його здатність адаптуватися до змін зовнішнього середовища.

Інтерпретація отриманих результатів свідчить, що найбільш вагомий вплив на конкурентні позиції підприємства забезпечує не використання окремого інноваційного інструменту, а їх комплексна інтеграція у систему стратегічного управління. Такий підхід дозволяє розглядати інновації як внутрішній ресурс розвитку, який трансформує потенціал підприємства у конкретні конкурентні переваги. При цьому продуктові інновації визначають здатність підприємства створювати цінність для споживачів, технологічні – формують основу ефективності операційної діяльності, організаційно-управлінські – забезпечують узгодженість внутрішніх процесів із стратегічними цілями розвитку, екологічні – адаптують принципи екологізації та соціальної відповідальності.

Порівняння з іншими дослідженнями. Проведене дослідження узгоджується з науковими підходами сучасних учених щодо визначальної ролі інновацій у забезпеченні та підвищенні конкурентоспроможності підприємств. Зокрема, у роботах Т. Іщейкіна та ін. акцентовано увагу на тому, що інновації є важливим інструментом формування конкурентних переваг сучасного підприємства, оскільки забезпечують можливість створення нової цінності та посилення ринкових позицій [1, с. 12–18]. Подібний підхід підтримується дослідженнями О. Таранич та Т. Бурківської, які розглядають інноваційний розвиток у контексті стабільного підвищення конкурентоспроможності підприємств [2].

Отримані результати також співвідносяться з положеннями І. Загребельної та ін. щодо визначення інноваційного розвитку як одного з ключових факторів підвищення ефективності діяльності підприємств [3, с. 61–65]. На відміну від підходів, які акцентують увагу переважно на технологічній складовій інновацій, у представленому дослідженні розширено розуміння інноваційного інструментарію через включення

організаційно-управлінських, цифрових, маркетингових та екологічних аспектів. Водночас результати поглиблюють зазначений напрям через розгляд інновацій не лише як чинника макроекономічного розвитку, а як практичного інструменту управління конкурентними перевагами окремого підприємства.

Порівняно з дослідженнями, присвяченими окремим аспектам конкурентоспроможності, зокрема стратегічному плануванню, реінжинірингу бізнес-процесів чи контролінгу інноваційних проєктів [5, с. 478–484; 6, с. 401–410; 10, с. 158–164], запропонований підхід має комплексний характер та орієнтований на інтеграцію різних інструментів інноваційного розвитку в єдину систему забезпечення конкурентних переваг.

Наукова новизна (розгорнуто). Наукова новизна проведеного дослідження полягає у поглибленні теоретичних положень щодо ролі інновацій у системі забезпечення конкурентоспроможності підприємства через формування комплексного підходу до їх класифікації та практичного застосування. На відміну від традиційного розгляду інновацій переважно як результату технологічного розвитку, у дослідженні запропоновано трактувати їх як стратегічний інструментарій формування конкурентних переваг, який охоплює технологічні, управлінські, цифрові, маркетингові та екологічні напрями.

Новим аспектом є обґрунтування необхідності переходу від фрагментарного впровадження інновацій до формування інтегрованої інноваційної системи підприємства. Така система передбачає узгодження інноваційних рішень із довгостроковими цілями розвитку, ресурсними можливостями підприємства та вимогами конкурентного середовища.

Розширено наукове розуміння ролі цифрових та екологічних інновацій у формуванні сучасних конкурентних переваг. Якщо традиційні підходи переважно концентруються на підвищенні ефективності виробництва, то запропонований підхід враховує трансформацію бізнес-моделей, зміну поведінки споживачів та необхідність забезпечення сталого розвитку підприємства.

Практичне значення (розгорнуто). Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості використання запропонованого підходу підприємствами різних сфер діяльності для формування власної системи інноваційного розвитку та підвищення конкурентоспроможності. Представлений інструментарій може бути застосований під час розроблення стратегічних програм розвитку, визначення пріоритетних напрямів інноваційної активності та оцінювання можливостей посилення конкурентних позицій підприємства.

Результати дослідження можуть бути використані у процесі формування стратегій цифрової трансформації, удосконалення системи управління бізнес-процесами, розвитку клієнтоорієнтованих моделей взаємодії та впровадження принципів сталого розвитку. Особливу практичну значущість мають положення щодо використання цифрових технологій, оскільки саме вони створюють нові можливості для підвищення оперативності управління, аналізу інформації та адаптації підприємства до ринкових змін. Також результати дослідження можуть бути корисними для органів управління підприємствами, консультантів з питань стратегічного розвитку та фахівців, відповідальних за реалізацію інноваційної політики.

Висновки

У сучасному конкурентному середовищі інновації набувають статусу одного з визначальних чинників розвитку підприємства, оскільки саме здатність генерувати та реалізовувати нові рішення визначає можливості суб'єкта господарювання щодо утримання ринкових позицій. У таких умовах інновації розглядаються не лише як

результат науково-технічного розвитку, а як стратегічний інструмент формування унікальних характеристик підприємства, які складно відтворити конкурентами.

Інноваційний інструментарій підвищення конкурентоспроможності підприємства являє собою комплекс взаємопов'язаних підходів, реалізація яких спрямована на формування якісно нової моделі розвитку. Конкурентні переваги виникають не завдяки окремому виду інновацій, а через їх узгоджене використання відповідно до стратегічних цілей підприємства та особливостей ринкового середовища.

Особливого значення набуває формування системного підходу до управління інноваційним розвитком, оскільки ефективність окремих інноваційних заходів залежить від їх узгодженості із загальною стратегією підприємства. Використання лише одного напрямку інноваційної активності не забезпечує повноцінного посилення конкурентних позицій, тоді як комплексне поєднання продуктових, технологічних, організаційно-управлінських, цифрових, маркетингових та екологічних інновацій формує більш стійку основу для розвитку підприємства.

Подальші дослідження доцільно спрямувати на формування практичних моделей оцінювання результативності інноваційних інструментів, визначення їх впливу на ключові показники підприємницької діяльності та розроблення механізмів інтеграції інновацій у стратегічну систему управління підприємством.

Список використаних джерел

1. Іщейкін Т., Завгородній В., Мошенець Н. Інновації як інструмент забезпечення конкурентних переваг сучасного підприємства. *Вісник Полтавського державного аграрного університету. Серія «Економіка, управління та фінанси»*. 2025. № 3. С. 12–18. <https://doi.org/10.32782/pdau.eco.2025.3.2>
2. Таранич О. В., Бурківська Т. В. Роль інновацій у формуванні конкурентоспроможності підприємств у контексті сталого розвитку. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 67. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-69-31>
3. Загребельна І. Л., Дядик Т. В., Косенко В. М. Інноваційний розвиток як чинник підвищення конкурентоспроможності підприємств. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2024. Т. 9. № 3. С. 61–65. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-3-11>
4. Томашук І. В., Германюк Н. В., Коваль Н. І. Інституційні стратегії розвитку інновацій як інструменти сталого економічного зростання. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2025. № 1(71). С. 113–128. <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2025-1-8>
5. Проценко В. М., Янчак Ю. О., Собіна Ю. В., Слєпцов О. В. Стратегічне планування як інструмент підвищення конкурентоспроможності та ефективності діяльності суб'єктів господарювання. *Бізнес Інформ*. 2024. № 10. С. 478–484. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-10-478-484>
6. Горобченко О., Волинець О., Тичук Т. Контролінг інноваційних проєктів як інструмент підвищення конкурентоспроможності підприємства. *Економічний аналіз*. 2025. Т. 35. № 3. С. 401–410. <https://doi.org/10.35774/econa2025.03.401>
7. Тебенко В. М., Лисак О. І., Болтянська Л. О. Інновації як інструмент управління ризиками та забезпечення конкурентних переваг підприємства. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (економічні науки)*. 2025. № 4(57). С. 76–86. <https://doi.org/10.32782/2519-884X-2025-57-10>
8. Васильців Т. Г., Лупак Р. Л., Штець Т. Ф. Обґрунтування стратегічних напрямів, цілей та заходів державної політики реалізації потенціалу ІТ-сектору економіки України. *Підприємництво і торгівля*. 2018. Вип. 23. С. 56–63. <https://doi.org/10.36477/2522-1256-2018-23-10>

9. Лупак Р. Л. Напрями реалізації потенціалу сектора інформаційно-комунікаційних технологій у контексті забезпечення якісних характеристик функціонування внутрішнього ринку та розвитку інформаційного суспільства в Україні. *Галицький економічний вісник*. 2019. Том 60. № 5. С. 79–94. https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2019.05.079

10. Дем'яненко Т. І., Яковенко І. В. Реінжиніринг бізнес-процесів як сучасний метод управління стратегічними змінами на підприємстві. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія «Економіка»*. 2021. Вип. 14 (28). [https://doi.org/10.33296/2707-0654-14\(28\)-08](https://doi.org/10.33296/2707-0654-14(28)-08)

11. Васильців Т. Г., Лупак Р. Л., Рудковський О. В. Роль сектору інформаційно-комунікаційних технологій у формуванні та реалізації потенціалу SMART-спеціалізації на регіональному рівні. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2019. № 5(110). С. 162–168. <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2019-5-30>

12. Чернега І. І., Нестерчук Ю. О., Тимчук С. В. Ланцюг вартості як інструмент підвищення конкурентоспроможності підприємств сфери обслуговування. *Економіка та суспільство*. 2025. Вип. 78. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-78-138>

References

1. Ishcheikin, T., Zavhorodnii, V., & Moshenets, N. (2025). Innovations as a tool for ensuring competitive advantages of a modern enterprise. *Visnyk Poltavskoho derzhavnoho ahrarnoho universytetu. Seriiia «Ekononika, upravlinnia ta finansy»*, 3, 12–18. <https://doi.org/10.32782/pdau.eco.2025.3.2>

2. Taranych, O. V., & Burkivska, T. V. (2024). The role of innovations in the formation of enterprise competitiveness in the context of sustainable development. *Ekononika ta suspilstvo*, 67. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-69-31>

3. Zahrebelna, I. L., Diadyk, T. V., & Kosenko, V. M. (2024). Innovative development as a factor in increasing enterprise competitiveness. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekononiky ta tekhniky*, 9(3), 61–65. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-3-11>

4. Tomashuk, I. V., Hermaniuk, N. V., & Koval, N. I. (2025). Institutional strategies for innovation development as instruments of sustainable economic growth. *Ekononika, finansy, menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky*, 1(71), 113–128. <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2025-1-8>

5. Protsenko, V. M., Yanchak, Yu. O., Sobina, Yu. V., & Slieptsov, O. V. (2024). Strategic planning as a tool for increasing competitiveness and efficiency of business entities. *Biznes Inform*, 10, 478–484. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-10-478-484>

6. Horobchenko, O., Volynets, O., & Tychuk, T. (2025). Controlling of innovation projects as a tool for increasing enterprise competitiveness. *Ekononichnyi analiz*, 35(3), 401–410. <https://doi.org/10.35774/econa2025.03.401>

7. Tebenko, V. M., Lysak, O. I., & Boltianska, L. O. (2025). Innovations as a tool for risk management and ensuring competitive advantages of an enterprise. *Zbirnyk naukovykh prats Tavriiskoho derzhavnoho ahrotekhnolohichnoho universytetu imeni Dmytra Motornoho (ekononichni nauky)*, 4(57), 76–86. <https://doi.org/10.32782/2519-884X-2025-57-10>

8. Vasylytsiv, T. H., Lupak, R. L., & Shtets, T. F. (2018). Justification of strategic directions, goals and measures of state policy for realization of the potential of the IT sector of Ukraine's economy. *Pidpriemnytstvo i torhivlia*, 23, 56–63. <https://doi.org/10.36477/2522-1256-2018-23-10>

9. Lupak, R. L. (2019). Directions for realization of the potential of the information and communication technologies sector in the context of ensuring qualitative characteristics of the functioning of the internal market and development of the information society in Ukraine. *Halytskyi ekononichnyi visnyk*, 60(5), 79–94. https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2019.05.079

10. Demianenko, T. I., & Yakovenko, I. V. (2022). Business process reengineering as a modern method of managing strategic changes at the enterprise. *Adaptyvne upravlinnia: teoriia i praktyka. Serii Ekonomika*, 14(28). [https://doi.org/10.33296/2707-0654-14\(28\)-08](https://doi.org/10.33296/2707-0654-14(28)-08)
11. Vasylytsiv, T. H., Lupak, R. L., & Rudkovskyi, O. V. (2019). The role of the information and communication technologies sector in formation and implementation of SMART-specialization potential at the regional level. *Derzhava ta rehiony. Serii: Ekonomika ta pidpriemnytstvo*, 5(110), 162–168. <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2019-5-30>
12. Cherneha, I. I., Nesterchuk, Yu. O., & Tymchuk, S. V. (2025). Value chain as a tool for increasing competitiveness of service sector enterprises. *Ekonomika ta suspilstvo*, 78. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-78-138>